

Augustinus Moravus Olomucensis

Augustinus Moravus Olomucensis

Proceedings of the International Symposium to Mark the 500th Anniversary
of the Death of Augustinus Moravus Olomucensis (1467–1513)

13th November 2013,
National Széchényi Library, Budapest

Edited by
Péter Ekler and Farkas Gábor Kiss

BIBLIOTHECA NATIONALIS HUNGARIAE

Institute for Literary Studies, Research Centre for the Humanities,
Hungarian Academy of Sciences – National Széchényi Library

Budapest, 2015

Supported by

Nemzeti Kulturális Alap

NKA Szépirodalom és Ismeretterjesztés Kollégiuma (3808/01609)

NKA Könyvkiadás Kollégiuma (3437/01449)

Institute for Literary Studies, Research Centre for the Humanities,
Hungarian Academy of Sciences

National Széchényi Library

MTA–ELTE Research Group on Humanism in East Central Europe

OTKA PD-104316

János Bolyai Research Scholarship of the Hungarian Academy of Sciences
(BO/00177/13/1)

Editors: Péter Ekler and Farkas Gábor Kiss

Editors of the Bibliography: Péter Ekler and Enikő Békés (assistant editor)

Index prepared by Krisztina K. Kaposi

Notes to the poems and the *Panegyricus*: Farkas Gábor Kiss and Péter Ekler

Language editors: Eszter Timár [English], Theresa Rothfuß [German],

Valerio Sanzotta [Italian]

Executive publishers: Gábor Kecskeméti and László Tüske

Cover page: Meeting of Augustinus (sitting) and Laelius (standing) near Padua.

Apologia poetarum, Berlin, St. Bibl., ms. lat. fol. 335, 9^r

ISBN 978-963-200-636-9

Published by the

Institute for Literary Studies, Research Centre for the Humanities,
Hungarian Academy of Sciences

National Széchényi Library

Design: Imre Horváth

Prepress preparation: Institute for History, Research Centre for the Humanities,
Hungarian Academy of Sciences

Printed: Prime Rate Kft.

Contents

Lectori salutem	7
Editors' Preface and Acknowledgements	9
CHRISTIAN GASTGEBER	
Augustinus Moravus und seine Beziehungen zum Wiener Humanistenkreis	11
ANNA ROSE	
„Natio germanica“ der Bologneser Universität und ausländische Studenten von Filippo Beroaldo dem Älteren	31
MATYÁŠ FRANCISZEK BAJGER	
Discovering Relationships between Jan Filipec and Humanism	45
EMŐKE RITA SZILÁGYI	
Johannes Roth und Augustinus Moravus Olomucensis	61
ZOLTÁN CSEHY	
<i>Augustinus noster</i> : Augustinus Olomucensis nella poesia di Bohuslaus Hassensteinus	69
FARKAS GÁBOR KISS	
Augustinus Moravus and the Transmission of Ancient Wisdom in the Context of Poetry	77
ÁDÁM SMRCZ	
The Portrait of Bassareus Medicus (Conrad Celtis and Augustinus Moravus)	93
PÉTER EKLER	
Augustinus Moravus's <i>De modo epistolandi</i>	101
EDINA ZSUPÁN	
Bessarion immer noch in Buda? Zur Geburt der <i>Bibliotheca Corvina</i>	113

CONTENTS

JANA KOLÁŘOVÁ	
Latin Poems Dedicated to Stanislaus Thurzo, Bishop of Olomouc	139
LUCIE STORCHOVÁ	
The “Apostle” of Renaissance Humanism in Moravia?	149
APPENDIX ONE	
Poems by Augustinus Moravus Olomucensis	157
APPENDIX TWO	
Valentin Eck’s Panegyricus in Honour of Augustinus Moravus Olomucensis	167
APPENDIX THREE	
Augustinus Moravus Olomucensis (1467–1513). Selected Bibliography.....	183
INDEX	195
ILLUSTRATIONS	205
LIST OF ILLUSTRATIONS	215
AUTHORS AND THEIR AFFILIATIONS	216

APPENDIX TWO

learning and his virtues and asks him to accept the gift of his poem written in honour of their common patron, Moravus.¹

We are grateful to the Wrocław Ossolineum for making the full text of the print (XVI. Qu. 3593) available to the National Széchényi Library free of charge and giving permission for publishing the full text. The poem and the texts preceding and following it are given in classical orthography.

Secondary literature

Truhlář, Josef. *Humanismus a humanisté v Čechách za krále Vladislava II.* (Rozpravy Č. Akademie Fr. Josefa, III. 3. 4.) V Praze: Č. Akademie Fr. Josefa, 1894, 180–181.

Wotke, Karl. "Augustinus Olomucensis (Augustinus Käsenbrot von Wssehrd)." *Zeitschrift des deutschen Vereins für die Geschichte Mährens und Schlesiens*, 2 (1898), 61–64.

Glomski, Jacqueline. *Patronage and Humanist Literature in the Age of the Jagiellons*. Toronto: University of Toronto Press, 2007, 104, 107–108.

Valentini Eckii Philiripolitani panegyricus in laudem praestantissimi
viri doctoris Augustini Moravi praepositi Olomunczensis
et Brunnensis, necnon Pragensis atque utriusque ecclesiae
Vratislaviensis canonici editus²

Magistri Ioannis Solfa³ ad Valentinum Eckium carmen Phalaecium⁴

Cur blandos retices amice versus,
Describis quibus optimi patroni,
Virtutes celeberrimas abunde?
Non sunt, quos metuas, amice, ronchi,
Non sunt rhinocerotici furores,
Non sunt lividulae gravesque sannae,
Augustine, decus peritiorum,
Fotor Palladiae pius catervae,

1 Jacqueline Glomski, *Patronage and Humanist Literature in the Age of the Jagiellons* (Toronto: University of Toronto Press, 2007), 104, 107–108.

2 *aeditus* ed. 1513

3 On Johannes Benedicti Solfa (1483–1564), see Aleksander Birkenmajer, "Prelekcja wstępna Jana Solfy z r. 1513," in *Archiwum Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce*, t. 2. (Kraków, 1921), 162–169; Waldemar Kożuszek, *Jan Benedykt Solfa, lekarz polskiego odrodzenia* (Wrocław: PWN, 1966); Tomasz Jaworski, "Jan Benedykt Solfa (1483–1564): humanista, nadworny lekarz ostatnich Jagiellonów," In *Ludzie Środkowego Nadodrza: wybrane szkice biograficzne (XII–XX wiek)* (Zielona Góra: Wydaw. „Verbum”, 1998), 190–193.

4 *phaleutium* ed. 1513

Quam tu muneribus tuis honestas.
 Non torrens Fabii loquela docti,
 Non vis maxima Caesaris benigni,
 Succincto Menelaus aut labello,
 Nestor suaviloquo tuum palato
 Qui ret dinumerare, et hunc, et illum
 Partum continuo labore, nisu
 Fulgorem⁵ nitidum, novum aut vetustum.
 Has laudes numeris tamen ligatis
 Vultu suspicias, precor, sereno.

Valentinus⁶ Eckius Philyripolitanus clarissimo viro Sigismundo Gloczer⁷
 canonico Olomuncensi s. p. d.

Cogitanti mihi cui potissimum amicorum has meas primitias nuncupatim
 ascriberem, subque eius tutela atque praesidio in lucem ederem⁸, occurristi tu
 omnium primus observandissime Sigismunde, cui hoc quantulumcunque
 opusculum probatum iri minime dubitavi. Propterea quod te in lectitandis
 poetarum carminibus et studiosum atque avidum cognoscerem, tum etiam
 quod pro comperto habeam compluscula cuiusvis facultatis monumenta hac
 potissimum de causa a multis saepius legi, quia viris et litteratis et prudentibus
 omnique virtute praeditis sint dedicata. Quis enim ignorat omne virtutum
 decus in te et splendere, et enitescere? Quippe qui Isocratis iucunditatem,
 Caesaris pulchritudinem, Demosthenis facundiam, Antigonis mansuetudinem,
 Titi comitatem, Traiani iustitiam, et (ut caeteros volens praeteream) Cyri
 liberalitatem rite possideas, quoniam multis et praeclaris virtutibus
 undequaque es circumsaepus, quae admissae (veluti apum examen⁹ redolenti
 thymo) in sacro tuo pectore residunt, quae mihi amplam atque divitem
 scribendi materiam suggererent, atque iustum volumen copiose admodum
 implerent, si evagari me in extollendis tuis virtutibus vel ingenioli mei
 teneritudo permetteret, vel ingenuus pudor tuus. Hoc tamen unum addidisse
 non verebor, tibi omnium virtutum ianuas¹⁰ esse apertas, quia in te
 mansuetudo, facilitas, modestia atque munificentia adeo indissolubili¹¹
 vinculo conglutinatae sunt, ut nulla illarum virtutum ab altera quibuscumque
 adversitatibus segregari queat. Sed quid plura? quoniam tuarum virtutum

5 Perhaps *fulgentem*, ?

6 *Valetinus* ed. 1513

7 Siegmund Gloczer, canon of Olomouc, born in Siebeneichen. He was the executor of Moravus' last will. See Glomski, *Patronage...*, 104.

8 *aederem* ed. 1513

9 *axamen* ed. 1513

10 *ianuuas* ed. 1513

11 *iudissolubili* ed. 1513

APPENDIX TWO

praeconia aliubi enarrare institui, ergo inpraesentiarum¹² Lacones potius quam Atticos insequar.

Quare, dignissime vir, te maiorem in modum rogo, ut hunc libellum (qui communis¹³ nostri patroni laudes non plene et amplo, ut aiunt, ore, sed vix titulo tenus attingit) hilari vultu serenaque fronte suscipias! Munusculum est parvum et gracile, sed certe affectu grande, quod nostrum haud dubie amorem tanquam glutino tenacissimo indissolubiliter innodabit. Dii itaque faxint, ut istud sit perpetuum pignus ac monumentum meae erga te observantiae. Vale et me beneficentissimo amplissimoque et nunquam sine honoris titulo a me nominando, doctori Augustino Musarum Musiphilorumque patrono liberalissimo plurimum commenda.¹⁴ Iterum vale. Gracchoviae ex Germanorum contubernio VI. Idus Augusti.

Valentini Eckii Philyriopolitani panegyricus in laudem eminentissimi
doctoris Augustini Moravi conditus

Praefatio

Regia si mecum, vir quam celeberrime, dona
Pondero, quae tribuit dextera docta mihi,
Nulla potest tantum molis perferre statera,
Iusta hoc si saltem lance probatur onus.
Si vero ingenuos nitor depingere honores
Te quibus efflictim,¹⁵ doctor opime, colo,
Nulla voluntati est similis (mihi crede) papyrus,
Pectoris affectum qua reserare queam.
Si vero meritas intendo psallere laudes,
Gloria mortalis displicet usque tibi. 10
Non petis et nequeo rubro de littore conchas
Donare, aut gemmas, aurifer Herme, tuas.
Hoc igitur laeto parvum, rogo, pectore carmen
Suscipe, Thespiadum fautor amice domus.
Dent alii fulvum Pactoli¹⁶ ex gurgite munus
Aut Tyrio infectos murice rite sinus
Indica vel donet¹⁷ quod habet formica metallum,

12 *inpraesentiarum* ed. 1513

13 *communis* ed. 1513

14 *comenda* ed. 1513

15 *efflictim*: cf. Plautus, *Casina*, prol. 49, Apuleius, *Asinus aureus*, 5, 6, 7.

16 Interestingly, Augustinus had mentioned the River Pactolos earlier in his poem entitled *Threni neglectae religionis* (1500). It is also noteworthy that later Eck also wrote a poem entitled *Threni neglectae religionis* (1518). Eck is likely to have been familiar with Augustinus's *Threni*.

17 Pliny the Elder, *Nat. Hist.* 11, 36, 111, "Indicae formicae cornua Erythris in aede Herculis fixa miraculo fuere. Aurum hae cavernis egerunt terra in regione septentrionalium Indorum, qui Dardae vocantur."

Mygdonio cuius marmore¹⁸ tecta nitent.
 Ast ego, quos fructus ardenti Iulius astro
 Produxit, dono, vir generose, tibi, 20
 Quos nunc pacato, vir quam doctissime, vultu
 Suscipe, dona tibi mox meliora dabo.
 Non etenim poterant rutilo sub sidere¹⁹ Cancri
 Candida de nostro lilia rure dari.
 Nam decus omne novi coxerunt fortiter agri
 Saeva Molorchaei²⁰ sideris²¹ astra modo.
 Hos etenim nostro flores decerpimus agro
 Dum nimium rapidus tunderet arva Canis²²,
 Quomque Leo ignivomis saeviret rictibus ardens, 30
 Et Procyon saevas funderet ore faces,
 Tempore quo fontes siccantur, et arva liquore
 Privantur, Cererem et messor in arva petit,
 Fasciculos avidus Corydon quo tempore largos
 Colligit, hiberno²³ ut tempore vivat ovans.
 Sed me dentata segetes abscindere falce
 Sidera²⁴ vulnifici prohibuere Canis,
 Nanque adeo exussit nostros calor invidus agros,
 Ut nullo flagrans flore nitescat humus.
 Quare age combustos placido nunc pectore flores
 Accipe, in autumno dulcia vina dabo, 40
 Quom mea rorifero complentur rura liquore,
 Et placidum accipient arvula nostra favum.²⁵
 Tuncque tibi Lesbi mittam de collibus uvas,
 Et de Cretaeo donula monte feram.²⁶

Panegyrici initium

Hactenus exiguo contentus carmine mentes
 Traiectas Gnidia modulatus arundine, parvo
 Versiculo ac molli diversa epigrammata buxo,

18 Ovid, *Heroides*, 15, 142. "Quae mihi Mygdonii marmoris instar erant."

19 *sydere* ed. 1513

20 Molorchus was a vine grower in Nemea, who received Hercules as his guest on his way to killing the Nemean lion. Hence, the Molorchaeum sidus is the zodiac sign of Leo.

21 *syderis* ed. 1513

22 'Canis': name of a constellation, referring to the time of Canicula.

23 *hyberno* ed. 1513

24 *sidera* ed. 1513

25 *savum* ed. 1513

26 *seram* ed. 1513

Urbs est ingenti disiungens pondere silvam³²
Hercyniam³³ Austriaci foelix Olomuncia ab oris,
Hic ubi cum triplici circumdat flumine clarum 20
Urbis opus³⁴ Mora spumantem lapsurus ad Histrum,³⁵
Quem fama est sacras olim coluisse sorores
Et per Marcomanum campos fudisse liquores
Gorgoneos³⁶, quondam ceu per Boiontia³⁷ passim
Rura Medusaeo fuderunt gurgite lymphas.
Hic, inquam, puerum gravida quom bellula mater
Phoebaeum ex alvo fudit, mox culta sororum
Turba novenarum³⁸ sua crura manusque ligarunt
Fasciis, veluti dicunt strinxisse poetam
Mercurio genitore satum nymphaque, nitentis 30
Quae coeli cursus vario modulamine signat.
Hic etiam fama est Charites cunabula circum
Proiecisse rosas, violis ac gramine molli

27 i.e. Apollo
28 the helmsman of the Argo ship, cf. Vergil, *Eclogae*, 4, 34. Ovid, *Heroides*, 6, 48. Valerius Flaccus,
2, 390.
29 the helmsman of Aeneas's ship, cf. Vergil, *Aeneis*, 5, 871; 6, 337–341.
30 Smyrna: a celebrated maritime city of Ionia; according to some, the birthplace of Homer.
31 *sydere* ed. 1513
32 *sylvam* ed. 1513
33 *Herciniam* ed. 1513
34 something that is the size of a town, cf. Vergil, *Aeneis*, 5, 119; Ovid, *Fasti*, 6, 643; Statius, *Silvae*,
2, 2, 31.
35 *Hystrium* ed. 1513
36 *Gorgonēos* ed. 1513
37 *Baeontia* ed. 1513
38 *nouennarum* ed. 1513

Obdurum stravisse solum, texisse coronam,
 Laureolam capiti et pueri imposuisse novelli,
 Oscula et ingenuis multum impressisse labellis.
 Hinc est, quod graciles dum vix sua labra loquelas
 Reddebant, vanos coepit contemnere ludos,
 Quos iuvenes ardent primis tractare sub annis,
 Ligneolo placuit nec tunc equitare caballo, 40
 Sive Morae per aquas tumidi meditarier altas
 Piscibus insidias lento tunc vimine inanes,
 Alta per Hercynii placuit nec rura sagaces
 Hortari catulos nemoris. Nam praeda volucrum
 Et quicquid Sophiae iuvenes deflectit ab arce,
 Ingratum: eximium teneris vergebat in annis
 Doctrinae ad culmen, rudibusque elementa figuris
 Sculpta affectabat manibus tractare tenellis,
 Ac eadem bibulis cupiens inarare bacillo,
 Pulveribusque notas passim formare rotundas 50
 Coeperat, et si quos priscorum forte libellos
 Oclusos reperit vatum, reserare solebat
 Atque per ignotos rudibus discurrere labris
 Codiculos, veluti infantes³⁹ persaepe videmus
 Non intellectis verba effutire labellis.
 Sed postquam maior successit temporis aetas,
 Et sua vocali resonabant pondere labra,
 Mox laeto gravitas illuxit in ore senilis,
 Ingeniumque novis maturum splenduit annis,
 Atque verecundos lustrabat bellula vultus 60
 Gratia, purpureo et regnabat in ore venustus
 Et lepor et gravitas, veluti splendere rosetis
 Paestanis⁴⁰ aiunt graciles floresque rosasque.
 Sed ne tam claro virtus in corpore abesset,
 Cirrhaeus⁴¹ flexit Musarum ad culmen Apollo
 Cor iuvenile, simul Sophiae instigavit ad artes
 Inde per antiquae duxit rarissima Dirces
 Regna, ubi sternacis monstri gravis ungula quondam
 Gorgoneos rupit fontes sacrosque liquores:
 Hic sua lustrali madefecit gurgite labra. 70
 Illico multisonis coepit sufflare Camoenas
 Vocibus, et streperam suavi ore implere monaulon⁴²,

39 *insantes* ed. 1513. cf. Janus Pannonius, *Panegyricus in Guarinum*, 40–47.

40 cf. Vergil, *Georg.*, 4, 119; Propertius, 4, 5, 61; Ovid, *Metam.*, 15, 708; Martial, 5, 37, 9; 12, 31, 3.

41 *Cyrrhaeus* ed. 1513

42 Martial, 14, 64, 2.

APPENDIX TWO

Haud secus ac Tyrias dulci qui carmine tures
 Eredit vates, vel qui modulamine tures⁴³
 Crudeles mulsit, gelidis ac rupibus Haemi
 Frondosam evulsit bibulis radicibus ornum.
 Hinc est, qui priscos potis est superare poetas:
 Non tantum Ausonios, verum quos Graecia magnis
 Laudibus astriferi coeli super astra locavit.
 Nam sua non cedunt Smyrnaeo carmina vati, 80
 Quamquam illum septem celebrarunt laudibus urbes
 Multisonis. Certe sic sors tulit hunc generosa,
 Ut Clarii a teneris pulsaret limina divi
 Annis et tetricae studiis haereret opimis
 Palladis, hinc duos perpessus saepe labores,
 Atque aerumnali (nam sic petit ardua virtus)
 Cum studio insomnes duxit noctesque diesque.
 Immensis etenim celebres sudoribus artes
 Gaudent, et duos sua dant ad culmina cursus.
 Nunc ad Pierios fontes, et ad alta nitentis 90
 Dogmata rhetorices vatumque poemata gressus
 Flectebat celeres, Samii quoque clara parentis
 Scripta tulit cupidus labris, ac caetera dona,
 Vel quae Socratico manarunt flumine quondam,
 Vel quae Stoa tulit, vel magna Academia libris⁴⁴
 Cecropiis sancto dederat modulamine quondam.
 E quibus abstrusos sensus, praeceptaque sacra
 Excerpsit, vegetasque acies infixit in omnes
 Artes, degustans avidis documenta labellis
 Omnia, quae prisci quondam docuere parentes, 100
 Non aliter sapidi quam mellis provida nutrix
 Arboream subiens vernali tempore silvam,
 Singula purpurei depraedans germina veris
 Iamque⁴⁵ rosas graciles, violas nunc flore rubentes
 Delibans, donec castas impleverit alas,
 Sic per Socraticas vates Olomuntius undas
 Flectebat teneris gressus quoque pectora in annis,
 Hinc est, quod nulli priscorum carmine vatum
 Cedit, sed cunctos quotquot veneranda vetustas
 Laudibus extollit, superat modulamine suavi. 110
 Sic erat Andinus, sic blandi scriptor amoris

43 *tygres* ed. 1513

44 Valentin Eck imitated this part from Janus Pannonius's *Panegyricus in Guarinum Veronensem*, 172–175, just like lines 44–55 from the 40–51 of the Guarino-panegyric.

45 *ianque* ed. 1513

Paelignus, binis vel vates captus ocellis,
 Quem propter varium dicunt aenigma sagacem
 Spiritulum caecis Stygiae immisisse paludis
 Fluminibus. Talem veteres dixere Tibullum,
 Quom Nemesim facili laudavit carmine nympham,
 Sic etiam vates fuerat, cui Lesbia dulce
 Miscet opus, tenero qui scripsit carmine *Amores*⁴⁶,
 Et cui lascivo toties pede, Cynthia, blandis
 Te modulis infers, et caeco corda poetae 120
 Igne premis; talem veteres dixere Melissum,
 Daedala cui flavi stipatrix nomina mellis
 Indidit; haud tantum micuit de sanguine vates
 Cretus Apollineo⁴⁷, varios qui condidit alti
 Et Phoebi et Lunae cursus, quoque mystica lusit
 Dogmata coelesti multum placitura cohorti.
 Sed labor est tenui cunctos numerare poetas,
 Carmine quos superat, quando modulamine Phoebum,
 Eloquio Marcum, sancta virtute Catonem,
 Et probitate Numam, Crassum gravitate, loquela 130
 Mercurium, annosum prudenti Nestora corde,
 Ac pietate Titum, Traianum lance fideli
 Aequat. Nam variae virtutes corpore in uno
 Stipanturque viri circum praecordia, fulget
 Virtutum omne decus, quod raro in corpore pulchro
 Cernitur, et corvo virtus est rarior albo,
 Incolit ingenuos pulchri quae corporis artus.
 Ille etenim vates Olomuntius omnia servat
 Munera virtutum, nam magnus in ore redundat
 Et lepor et gravitas, excelsae et gratia fronti 140
 Tanta est, ut verbis satis explicare valebit
 Nemo hominum, superet magnum licet ore Maronem.
 Ardua nam probitas pulchre est coniuncta venustis
 Artubus, ac veluti si quando pulchra rosetis
 Lilia purpureis miscentur floribus, aut si
 Vina sub auratis resplendent Massica poclis,
 Plus dulcoris habent, ardorem vasa bibendi
 Incutiunt; nitido sic splendens corpore virtus
 Grator esse solet, digna et cum laude perenni
 Vatibus extolli qui Phoebi dona frequentant.⁴⁸ 150
 Sed quid plura cano, quid frustra extendo Camoenam,

46 a direct reference to Ovid's work, written in elegiac couplets

47 i.e. Orpheus

48 *frequentant* ed. 1513

APPENDIX TWO

Quom sua quadrifido virtus sit notior orbe,
 Quam poterit nostro dici modulamine parvo?
 Nemo etenim ignorat, quantas virtute pararit
 Divitias, ut nunc opibus superare Darium
 Possit, et Attalicas iam longe vincere gazas,
 Et quicquid Pactolus habet, Tagus, Hermus, Hydaspes,
 Nam sibi tot census Cerealis rite quotannis
 Slesia persolvit, necnon ferus incola saltus
 Hercynii, dulci celebrisque Moravia Baccho, 160
 Atque aliae multae gentes, tot pondera fulvi
 Persolvunt auri certo pro tempore messis,
 Quas vix ingenti possem memorare melodo.
 Hinc est, quod Phrygio sua nunc cum marmore clara
 Tecta reformantur, celsis ubi tollit in alta
 Sidera verticibus splendens Olomuncia turres:
 Ah, quam pulchra domus vivaci picta colore,
 Qualem vix pinxit multum laudatus Apelles,
 Ingenio cuius Paphiae formosa puellae
 Corpora mortalem dicunt sumpsisse colorem! 170
 Inclyta Lysippi taceat nunc signa vetustas,
 Protogenisque simul tabulas, ac marmora gnavi
 Praxitelis! Frustra iactat nunc Zeuxidis⁴⁹ uvas
 Graecia, Parrhasii velum, statuasque Myronis,⁵⁰
 Namque Augustini domus ardua fulta columnis
 Marmoreis tales praesentat imagine formas,
 Ut quis posse loqui credat, suspendere gressus
 Atque movere modo, nec non imitari ore
 Sermones hominum, vivosque ostendere vultus,
 Quae si pertenui vellem pictasmata⁵¹ metro 180
 Enumerare, diem Phoebus depelleret orbe,
 Antea quam possem summatim attingere cantu.
 Hic etenim Herculeos admirarier ausus,
 Quo modo Lernaeo mordax in gurgite pressa
 Hydra sit, ac torvus Nemea regione Molorcho
 Impulsore leo clava mactatus acerbe,
 Vulnificus post haec longo certamine captus
 Sus Erymanthaeis multum contrarius agris,
 Et quo tergeminum vicit certamine regem
 Geryonem, cuius Latias armenta per oras 190

49 *Zeusidis* ed. 1513

50 *Mironis* ed. 1513. For the Greek sculptors, see e.g. Pliny the Elder, *Nat. Hist.*, 35, 36, 66 (Zeuxis), 67 (Parrhasius), 40, 133 (Praxiteles).

51 *pictasmata* ed. 1513

Egit ovans, post haec licet admirarier arcum,
 Laetiferum quo tunc traiecit viscera magna
 Stymphalidum, Libyae⁵² mox et quo Marte gigantem
 Obdura tellure satum demiserit Orco,
 Aurea et Hesperidum depresso mala dracone
 Detulit ex horto victor, quo robore tandem
 Cerberon et Stygio custodem extraxerit antro.
 Omnia vivaci quae sunt pictasmate⁵³ scripta,
 Atque alia excultis pulchre fabricata figuris,
 Scribere praesenti quae non modulamine possum, 200
 Nam maior celebrandus erit thesaurus in aede,
 Quae scimus veterum ereptum de fonte virorum.
 Hic etenim latitant monumenta fidelia vatū,
 Quae de Cecropiis magno sunt tracta labore
 Fontibus, ac olim quae Stoa superba reliquit.
 Hic etiam libri latitant, qui pulchra duarum
 Dogmata suffundunt legum, sophiaeque liquores,
 Inclyta Smyrnaei latitant hic scripta poetae,
 Quae Danaum palmas resonant et Pergama bello
 Capta decennali, nec non errore maritum 210
 Penelopes longo diversa per aequora ductum,
 Hic et Lucani perplexa poemata vatis
 Sunt, quae grandiloquo pandunt modulamine saeva
 Arma per Emathias turmas Macedumque phalanges,
 Aemulus Andini vocali carmine vates
 Statius armigeri hic claros super astra labores
 Aeacidis tollit, grandi quoque sidera cantu
 Pulsat et hinc vates magna, qui Punica voce
 Bella canit, Libyae⁵⁴ nec non scelerata cohortis
 Facta, subit blandi Paelignus lusor amoris 220
 Corpora quo nullus Latiali carmine vates
 Aptius in varias cecinit mutata figuras.
 O felix vates Cypriae, ni caeca puellae
 Dogmata tam facili lusisses carmine, et aulam
 Caesaream tanto coluisses tempore, ab oris
 Ausoniis numquam Scythicum relegatus ad axem,
 Credo, fores, sed te forsā sic fata tulere,
 Ut nimium ardentes sentires pectore flammās.
 Sed quid plura loquor? Scripti genus hic latet omne,
 Quicquid in historia, sacris quoque legibus, altis 230

52 *Libyae* ed. 1513

53 *pyctasmate* ed. 1513

54 *Libyae* ed. 1513

APPENDIX TWO

Dogmatibus sophiae prisci cecinere parentes.
Hic etenim Paulus⁵⁵ pandens ab origine mundi
Tempora nascentis, Florus, Fulgentius atque
Lacteus eloquii fons,⁵⁶ hic est Livius, omnem
Historiae palmam merito qui vendicat ore
Romuleo,⁵⁷ post hunc Dionysius⁵⁸ arte disertus
Eloquioque potens, nulli sermone secundus
Veriloquo tandem flagrans Isidorus in arte,
Quintilianus item, doctus quoque Iustinianus.
Sed labor est tenui monumenta insignia vatum 240
Omnia nunc versu memorare et pandere cantu,
Quom sint hic propria vates Olomontius arte,
Quos dedit altisonis labris nitidisque Camoenis,
Qui redolent Phoebum, qui spirant arte Tibullum,
Nasonem sapiunt, referunt ac ore Maronem,
Et, quod praetereo, Ciceronem dogmate spirant.
Ergo te, celebris, cessa iactare, vetustas,
Atque tuos atavos vocali tollere in astra
Laude, quod ingentem veterum struxere librorum
Congeriem, nam docta tuos melioribus astris 250
Posteritas patres superat, maiora sequentis
Temporis extruxit nisus monumenta virorum,
Quamvis Romuleas Xerxes perduxit ad aedes
Priscorum quondam monumenta fidelia vatum,
Quae mox Argolicas modico non pondere ad oras
Rex Syriae (facta Romanis pace) reduxit,
Et quamvis Paulus superato rege superbo
Persarum Romam vexit generosa parentum
Scripta, quibus multum decorata est Martia sedes.
O felix, nimium felix Olomuntia, talem 260
Cui fortuna virum tribuit, qui Martia tecta
Nec non Argolicos ingenti rite penates
Thesauro veterum excellit de fonte virorum
Collecto! O felix genitor materque beata,
Qui tantum fausto genuistis sidere natum,
Quo duce nunc tamen florens Olmuntia crevit,
Ut iam consilio, iustis quoque legibus, omnem
Priscorum palmam teneat! Nam lege Solonem
Atque Numam superat, Mosen magnumque Lycurgum,

55 Paulus Orosius (c. 375–after 418 AD)

56 Cf. Hieronymus, *Epistolae*, (3) 53, 1. “T. Livium lacteo eloquentiae fonte manantem”.

57 *Rhomuleo* ed. 1513

58 *Dyonysius* ed. 1513, i.e. Dionysius of Halicarnassus

Ergo extende tuas cristas Olomuncia felix, 270
 Atque superbificas extolle e pulvere laudes,
 Quom tibi sit vates Traiano iustior, olim
 Quem tamen celebres vatum cecinere libelli.
 Ille tuus superat Gracchos⁵⁹ virtute potentes
 Ac probitate Titum, Crassum bonitate nitentem,
 Nam dat divitias multis, ut vivere fausti
 Rite queant, inopem pulchre et deducere vitam.
 Ille poetarum fautor celeberrimus, omnem
 Qui tollit maesta de sollicitudine mentem,
 Unde suum crescit decus, et sua gloria vivet 280
 Aeternum, nunquam Phrygios moritura per annos,
 Et suus aethereas tandem migrabit ad aedes
 Spiritus, et summi Paradisi gaudia cernet.
 Hoc precor efflictim meritis ut tanta rependet
 Dona suis supera Christus qui regnat in arce!

Eiusdem Valentini ad humanissimum virum Sigismundum Gloczer
 canonicum Olomunczensem, archidiaconum Znaimaviensem atque
 praepositum in Olberentzkirch. carmen Asclepiadeum⁶⁰

Lesboum cupiens tangere barbiton
 De, Sismunde, tua, vir celeberrime,
 Virtute, Aoniis nescio quis iugis
 Me pellit, quae mihi flumina denegat
 Parnassi, reor hoc Pieridum deas
 Attentare, tuas ne mea carmina
 Defoedant nitidas voce protervula
 Laudes, namque tuo pectore gloria
 Ingens nunc residet, quae petit arduos
 Smyrnaei modulos, Vergilii tubam 10
 Et Flacci cytharam, sed mea, proh, dolor
 Conspersit modico labra Polymnia
 Cum rore, et tenues voce superbula
 Condo versiculos, ergo piissime
 Contentus modico vir, rogo, carmine
 Sis nunc, mellifluo mox pede candidam
 Virtutem trifidi per spatium soli
 Divulgabo tuam. Nunc bene consule.

59 *Grachos* ed. 1513

60 For Gloczer, see n. 7.

APPENDIX TWO

Carmen Ioannis Lupuli Bodmanensis⁶¹ in Circumforaneum autoris
obtrectatorem

Torvo quid laceras, tu garrule, pectora vatis
Morsu? quid vexas haec rabidisque labris?
Tergemino laedis vatem ceu Cerberus ore,
Nec dubitas labris aspera ferre tuis.
Proh pudor! in faciem te dulcia verba proferre
Mortifera et dorso figere tela suo,
Thersitae merito similis sine mente locuto,
Et sensu, mordax, Tantalus alter eris.
O prius insignem (teneris qui talia ludit
Anniculis) vatem considerato, precor. 10
Nam quater hic quinos nondum compleverit aevi
Autumnos, resonans quicquid Apollo tenet.
Quid senio, aut faciet Parcis ducentibus annos,
Ingenium vatis, quom iuvenile modo
Talia, tum tantae iam carmina scripserit artis,
Quae vix grandiloquus luserit ipse Maro?
Perspicuas molli et libantem Castalii ore
Fontis iam lymphas, Letifer, ipse sape.
Cuius Pieridum Daphnaea tempora lauro 20
Ornavit coetus, perfide, nosce virum.
Plus Maecenatem nunc horre temporis atque
In cuius laudes nymphula nostra fluit.
Hunc, quem fama patrem, virtus, titulique perennes
Quemque virum insignem docta Minerva canit.
Omnes quadrifidi huc accersit munere doctos
Mundi, perfugium iure vocantque patrem.
Atque suos celeri repetit pede turba penates
Doctorum, et laudem nunc sine fine canunt.
Desine vipeream nunc fundere pectore tabem,
Opprime nunc fauces, aut meliora fare.⁶²
Aut stimulante modos reddet te musula iambo,
Flavus Apollo simul spicula figet eius.

61 Johann Wölfflin von Bodman (Johannes Lupulus Bodmanensis) has published a few paratexts in books printed in Cracow (e.g. Johannes a Lasco: *Oratio ad Pont. Max. Leonem X in obedientia*, Cracow, Ungler, 1513; Stephan Münzer (Monetarius) Cremnicensis, *Epitoma musices*, Cracow, 1515 – in which Eck published a poem, too, Stanisław Zaborowski: *Orthographia*, 1518). Wölfflin and Eck came from the same region (around the Bodensee) to Cracow.

62 The 2nd person singular imperative of ‘for, fari’.

Eiusdem Valentini Ekii ad summae integritatis virum Ioannem Tulner
vicarium Olomunczensem⁶³ carmen Sapphicum extemporaneum

Hic benignorum solet esse vatum
Mos, Ioannes venerande, caris
Quom viris quicquam resonare dulci
Carmine tentant:

Aut canant magni generis parentes
Candidos, pulchri niveos vel artus
Corporis, laudent fragiles vel alto
Pondere gazas.

Sed quid imprimis dubius recensem,
Quom decus, virtus, honor et venustas, 10
Non inaequali tua corda luce
Iamque decorant.

Ergo ne tantum gracili decoris
Voce defoedam, reprimō Camoenas,
Donec infundet mihi plus canenti
Roris Apollo.

Ioannis Lupuli Bodmanensis ad sollertes artis impressoriae magistros
Florianum Unglerium et Volfgangum Lern⁶⁴ carmen extemporaneum

Croca fuit quondam gelido collata sub axe
Causa librorum saepe vitata viris.
At nunc huic laudem, decus ornatumque tulisti
Volfgange, insigni cum comite ipse tuo,
Illimis pulchro circumlita littera cultu
Non haec Aldinis cederet arte notis,
Non Iunonigenae⁶⁵ tenuissima vincere nati
Stamina nunc possunt subtilitate notas.

63 Eck ended the book with a short poem in honour of Johannes Tulner, the vicar (vicarius) of Olomouc.

64 *Lern* ed. 1513; Florian Ungler (?–1536) and Wolfgang Lern (15–16th cent.): printers in Cracow.

65 'Iunonigena': Vulcanus, cf. Ovid, *Metam.*, 4, 173. Not even the finest threads made by Vulcanus can compare to the letter-types in subtlety.